

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษา “ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นที่1 (พึ่งตนเอง)ในปีพ.ศ 2552 จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานสาขาแม่โจ้ ได้แก่ ชุมชนบ้านสันป่าสัก ตำบลสันทรายหลวง ชุมชนเมืองวะ ตำบลเมืองเด่น ชุมชนร้องเม็ง ตำบลหนองแห้ง รวมทั้งสิ้น 92 ครัวเรือน (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานสาขาแม่โจ้, 2553 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นที่1 (พึ่งตนเอง)ในปีพ.ศ. 2552 จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานสาขาแม่โจ้ ได้แก่ ตำบลสันทรายหลวง ตำบลเมืองเด่น และตำบลหนองแห้ง จำนวน 92 ครัวเรือน ผลการวิเคราะห์สรุปผลได้ว่า เกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 56.5 เป็นเพศหญิง รายได้ที่มาจากภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 1 - 50,000 บาท ระดับหนี้สินของเกษตรกรอยู่ระหว่าง 1 - 50,000 บาท จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.97 คน ต่อครัวเรือน ส่วนการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร มีการทำบัญชีครัวเรือนร้อยละ 46.7 ไม่ทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 53.3 โดยเกษตรกรที่มีการทำบัญชีครัวเรือน มีการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และเกษตรกรที่มีการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันยังทำบัญชีครัวเรือนอยู่ ร้อยละ 90.9 ส่วนเกษตรกรที่มีการทำบัญชีครัวเรือน แต่ไม่ต่อเนื่องทำบัญชีครัวเรือนครั้งสุดท้ายเมื่อ ปี 2553 ทั้งหมด

ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน

สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือนสรุปได้ว่า

ปัจจัยด้านบุคคล มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทรายในการทำบัญชีครัวเรือน ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ เกษตรกรเห็นว่าความจำเป็นของบัญชีครัวเรือน ต่ออาชีพเกษตรกรรม ความเชื่อมั่นต่อประโยชน์การทำบัญชีครัวเรือน และการมีสมาชิก ในครัวเรือนสนับสนุนทำให้มีการทำบัญชีครัวเรือน

ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทรายในการทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อยคือ แรงผลักดันที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง แรงผลักดันที่ต้องการให้ครัวเรือนมีเงินออมมากขึ้น แรงผลักดันที่ต้องการให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและเหมาะสม และลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยได้ และแรงผลักดันที่ต้องการวางแผนเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นมีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร

ปัจจัยด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย ในการทำบัญชีครัวเรือนระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อยคือ การส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ และจัดฝึกอบรมในการทำบัญชีครัวเรือนแก่เกษตรกรจากธนาคารผู้ปล่อยกู้ ได้แก่ การใช้คำปรึกษาและคำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาในการทำบัญชีครัวเรือนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือนโดยใช้การวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ทำและไม่ทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง โดยที่ปัจจัยด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในระดับต่ำ โดยที่ทั้ง 3 ปัจจัยล้วนแต่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ทำและไม่ทำบัญชีครัวเรือน โดยที่ปัจจัยด้านบุคคลหากค่าเฉลี่ยปัจจัยแต่ละปัจจัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้เกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีการทำบัญชีครัวเรือนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 0.526

ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน หากค่าเฉลี่ยปัจจัยแต่ละปัจจัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ เกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีการทำบัญชีครัวเรือนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 0.416

ปัจจัยด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ หากค่าเฉลี่ยปัจจัยแต่ละปัจจัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ เกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีการทำบัญชีครัวเรือนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 0.082

นอกจากนี้ยังพบว่าการทำและไม่ทำบัญชีครัวเรือน ของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกันตามอายุ การศึกษา อาชีพหลัก รายได้ และหนี้สิน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

การทดสอบสมมติฐานการค้นคว้าอิสระ

จากสมมติฐานการค้นคว้าอิสระ ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยด้านบุคคล มีความสัมพันธ์กับการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
  2. ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
  3. ปัจจัยด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับการทำบัญชีครัวเรือน ของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
- กล่าวโดยสรุป ปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน มีประเด็นที่พบหลายประเด็นจากการนำมาวิเคราะห์ มีดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน

1.1 ปัจจัยด้านบุคคล สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ในการทำบัญชีครัวเรือนพบว่า ปัจจัยด้านบุคคลมีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือนในระดับมาก โดยในรายละเอียดพบว่า ความจำเป็นของบัญชีครัวเรือนต่ออาชีพเกษตรกรรม ความเชื่อมั่นต่อประโยชน์จากการทำบัญชีครัวเรือน และการมีสมาชิกในครัวเรือนสนับสนุนทำให้มีการทำบัญชีครัวเรือน มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในระดับมาก

1.2 ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ในการทำบัญชีครัวเรือนพบว่า ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง โดยในรายละเอียดพบว่า แรงผลักดันที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง แรงผลักดันที่ต้องการให้ครัวเรือนมีเงินออมมากขึ้น แรงผลักดันที่ต้องการให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและเหมาะสม และลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยได้ และ แรงผลักดันที่ต้องการวางแผนเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องหนี้สินภาคครัวเรือนของเกษตรกรในชนบทไทยพบว่าบัญชีครัวเรือนเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการชำระหนี้จริงของเกษตรกร (ดร.วโรทัย, 2550) และผลการวิจัยเรื่องการรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สุนีย์ และนิยะดา, 2551) ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือการได้เรียนรู้การบริหารและวางแผนการใช้จ่ายเงินมากที่สุด

1.3 ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ มีผลต่อเกษตรกรอำเภอ สันทรายในการทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง โดยพบว่า การส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจ และจัดฝึกอบรมในการทำบัญชีครัวเรือนแก่เกษตรกรจากธนาคารผู้ปล่อยกู้ ได้แก่ การให้คำปรึกษา และคำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาในการทำบัญชีครัวเรือนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีผลต่อการทำบัญชี ครัวเรือนของเกษตรกรในระดับมาก สอดคล้องกับผลการค้นคว้าอิสระเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน ของเกษตรกรลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่าปัญหาที่สำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ การขาดการช่วยเหลือ แนะนำ จากเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาในการทำบัญชีครัวเรือน (สุพรรณณี, 2551)

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน

สรุปผลการวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรคที่พบของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ในการทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่าปัญหาของเกษตรกร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ คือความไม่ต่อเนื่องของการสนับสนุนจากภาครัฐต่อการจัดทำ บัญชีครัวเรือน ความรู้ความเข้าใจของตนเองในการทำบัญชีครัวเรือน สอดคล้องกับผลการค้นคว้า อิสระ เรื่องการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่าปัญหา ที่สำคัญคือ เกษตรกรขาดความเข้าใจในการทำบัญชี (สุพรรณณี, 2551) การขาดแรงจูงใจในการทำ บัญชีครัวเรือน และความผิดพลาดจากการบันทึกรายการและการคำนวณที่เกิดขึ้นในการทำบัญชี ครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง การที่ไม่สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการทำบัญชีครัวเรือน ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ และการขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความสามารถในการเขียนหนังสือทำให้ไม่สามารถบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ อยู่ในระดับน้อย โดยไม่สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องการจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการ ผลิต ผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งสีทองของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองแก้ว ต.มะเขือแต้ อ.เมือง จ.ลำพูน (วาริพิน, 2551) ที่พบว่าปัญหาของเกษตรกรบ้านเหมืองแก้วก็มีปัญหาการบันทึกบัญชีครัวเรือน เนื่องจากมีรายได้ไม่สม่ำเสมอในแต่ละปี ทำให้เกิดความท้อใจในการบันทึกบัญชี โดยเฉพาะเดือนที่ เกษตรกรไม่มีรายได้ มีแต่รายจ่าย

3. ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ในการไม่ทำบัญชีครัวเรือน สำหรับผู้ที่ไม่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน

3.1 ปัจจัยด้านบุคคล สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ในการไม่ทำบัญชีครัวเรือน มีผลต่อการไม่ทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณา ในแต่ละด้านพบว่า ปัจจัยด้านบุคคลมีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทรายในการไม่ทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง โดยในรายละเอียดพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการไม่ทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ไม่มีผู้ทำบัญชีครัวเรือน ไม่มีความจำเป็นในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของตัวเกษตรกร ไม่เชื่อมั่นต่อประโยชน์จากการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยมีผลต่อการไม่ทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในระดับปานกลาง ส่วนการไม่มีสมาชิกในครัวเรือนสนับสนุนให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีผลต่อการไม่ทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในระดับน้อย

3.2 ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทรายในการไม่ทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง โดยพบว่า ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ รายการรับ - จ่ายมีน้อย ภาระหนี้สินในครัวเรือนไม่มาก จึงไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน การไม่มีแรงผลักดันที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีผลต่อการไม่ทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในระดับปานกลาง

3.3 ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทรายในการไม่ทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง โดยพบว่า การไม่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษาและคำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน สอดคล้องกับผลการค้นคว้าอิสระเรื่องการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่าปัญหาที่สำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ การขาดการช่วยเหลือ แนะนำ จากเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาในการทำบัญชีครัวเรือน (สุพรรณิ, 2551) โดยสำหรับผู้ที่ไม่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเห็นว่าปัญหาดังกล่าวมีผลต่อการไม่ทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง ภาครัฐไม่มีการชี้แนะให้เกษตรกรทราบถึงประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐไม่มีการติดตามผลการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และการที่ภาครัฐไม่มีการสนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องมีผลต่อการไม่ทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือนโดยใช้การวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ทำและไม่ทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง โดยที่ปัจจัยด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ทำและไม่ทำบัญชีครัวเรือนในระดับต่ำ โดยที่ทั้ง 3 ปัจจัยล้วนแต่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ทำและไม่ทำบัญชีครัวเรือน

ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ปัจจัยย่อยดังนี้การทำบัญชีครัวเรือนมีความจำเป็นต่ออาชีพเกษตรกร ความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือนของตัวเกษตรกร การมีสมาชิกในครัวเรือนสนับสนุนให้มีการทำบัญชีครัวเรือน การมีสมาชิกกลุ่มเกษตรกรเดียวกันสนับสนุนให้มีการทำบัญชีครัวเรือน ความเชื่อมั่นต่อประโยชน์จากการทำบัญชีครัวเรือน ขั้นตอนในการทำบัญชีครัวเรือนที่ไม่ยุ่งยาก รวมไปถึงการไม่มีผู้จัดทำบัญชีครัวเรือน และไม่มี ความจำเป็นในการจัดทำบัญชีครัวเรือน หากค่าเฉลี่ยปัจจัยแต่ละปัจจัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้เกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่มีการทำบัญชีครัวเรือนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 0.526

ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน เป็นอีกด้านหนึ่งที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำและไม่ทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อยดังนี้ภาระหนี้สินของครัวเรือน แรงผลักดันที่ต้องการชำระหนี้ให้ได้ตรงตามกำหนดเวลา แรงผลักดันที่ต้องการวางแผนเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สุนีย์ และ นิยะดา, 2551) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือการได้เรียนรู้การบริหารและวางแผนการใช้เงินมากที่สุด แรงผลักดันที่ต้องการให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและเหมาะสมและลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยได้ แรงผลักดันที่ต้องการให้ครัวเรือนมีเงินออมมากขึ้น แรงผลักดันที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รวมไปถึงรายการรับ - จ่ายมีน้อย หากค่าเฉลี่ยปัจจัยแต่ละปัจจัยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 จะทำให้เกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่มีการทำบัญชีครัวเรือนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 0.416

ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่ ในการทำและไม่ทำ บัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับน้อย คือ ปัจจัยด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยย่อยดังนี้ การส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจและจัดฝึกอบรมในการทำบัญชีครัวเรือน แก่เกษตรกรจากธนาคารผู้ปล่อยกู้ การส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจและจัดฝึกอบรมในการทำบัญชี ครัวเรือนแก่เกษตรกรจากหน่วยงานภาครัฐ การให้คำปรึกษาและคำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาในการทำ บัญชีครัวเรือนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การชี้แนะให้เกษตรกรทราบถึงประโยชน์ของการทำบัญชี ครัวเรือนจากหน่วยงานที่เข้าไปสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือน การประชาสัมพันธ์ถึงข่าวสาร เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ การให้การสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือน อย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภาครัฐ การติดตามผลการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงาน ภาครัฐหากค่าเฉลี่ยปัจจัยแต่ละปัจจัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้เกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัด เชียงใหม่มีการทำบัญชีครัวเรือนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 0.082

ปัจจัยด้านบุคคล และ ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน มีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงจากการไม่ทำบัญชีครัวเรือนเป็นการทำบัญชีครัวเรือนหากค่าเฉลี่ยแต่ละปัจจัยเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของ ประชาชน ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจทำ บัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการเงิน และปัจจัยด้านครัวเรือน (สุนีย์ และนิยะดา, 2551)

ข้อค้นพบจากการศึกษา

1. ปัจจัยด้านบุคคล มีความสัมพันธ์กับการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในระดับปานกลาง
  2. ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในระดับปานกลาง
  3. ปัจจัยด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับการทำบัญชีครัวเรือน ของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในระดับต่ำ
- โดยที่ปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการทำบัญชีครัวเรือน ของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือนที่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ หน่วยงานของรัฐควรเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากปัจจุบันพบว่ามีเพียงธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่เข้ามาให้การสนับสนุน โดยมีการอบรมแก่กลุ่มเกษตรกรเป็นอย่างดี ทำให้เกิดความเข้าใจในบัญชีครัวเรือน ข้อเสนอแนะอันดับรองลงมาของเกษตรกรอำเภอ สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน ที่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่าสาเหตุในการไม่ทำบัญชีครัวเรือนเป็นเพราะเกษตรกรไม่มีเวลา ไม่ค่อยสนใจ และลืม โดยเสนอแนะต่อไปว่าควรมีการพัฒนาให้เข้าใจง่าย นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่าควรมีการปลูกฝังชาวบ้านและเกษตรกรให้เห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน สร้างลักษณะนิสัยการใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น โดยอยากให้เกษตรกรทุกคนทำเหมือนกัน การทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้รับรู้เรื่องของการใช้จ่ายของตัวเองและครอบครัวที่ส่งผลต่อการลดหนี้ได้ ทั้งยังทำให้ทราบรายได้หลัก รายได้เสริม ควรมีการให้สิ่งของจูงใจในการทำบัญชีครัวเรือนด้วย โดยเกษตรกรอยากให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเข้ามาอบรมต่อเนื่องประมาณ 2 – 3 เดือนครั้ง และลำดับสุดท้ายเกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่า ควรแนะนำในการลดค่าใช้จ่ายให้กับเกษตรกรด้วย เช่น ค่าปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และต้นทุนการปลูกต่าง ๆ

จากการศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือนที่ไม่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ ควรมีการพัฒนาบัญชีครัวเรือนให้เข้าใจง่าย เนื่องจากคิดว่ามีความละเอียดที่ยุ่งยาก และการไม่ทำบัญชีสาเหตุอื่นๆ นอกจากทั้ง 3 ด้านแล้ว ได้แก่ ไม่มีเวลา ลืม ไม่ค่อยสนใจในบัญชีครัวเรือนอีกด้วย นอกจากนี้ยังเห็นว่า ไม่ค่อยสนใจการทำบัญชีครัวเรือน เพราะเนื่องจากไม่มีเวลา ขาดหน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนมีเพียงธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเท่านั้น ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการทำบัญชีครัวเรือน และขาดคนทำบัญชีครัวเรือน

2. ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสนใจในการศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากขึ้น และมีการส่งเสริมให้ภาคประชาชน หันมาทำบัญชีครัวเรือน โดยการสนับสนุนทั้งจากการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน การติดตามและการให้คำปรึกษา เนื่องจากการทำบัญชีครัวเรือนเป็นโครงการหนึ่งที่เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และทุกคนในครัวเรือน ซึ่งทำให้ทุกคนได้รับรู้ถึงที่มาของรายรับ และที่ไปของรายจ่าย การวางแผนอนาคตที่ดีของชีวิตดังกระแสพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” (โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง, 2553 : ออนไลน์)

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

3.1 ควรทำการศึกษาประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรที่ยังไม่ได้เข้ารับการอบรมว่าปัจจัยใดมีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนสำหรับผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมบัญชีครัวเรือนมาก่อน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวย่อมเป็นผลดีต่อโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนของหน่วยงานต่าง ๆ ในอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนในภาคประชาชนต่อไป

3.2 การศึกษาเทคนิคในการอบรมบัญชีครัวเรือนแก่เกษตรกรของหน่วยงานต่างๆ หรือภาครัฐ ว่าเทคนิคใดช่วยให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร